

ศึกษาการสร้างสามัคคีโดยใช้หลักศีล 5 ของชุมชนหมู่บ้าน

ปรีอคันตะวันออก อำเภอบุซันท์ จังหวัดศรีสะเกษ

A study of harmony creation by using five precepts of Moobaan Pruekhan-

Ta-Wan-Ock, Khukhan District

Si Sa Ket Province

พระครูสังฆรักษ์เอกพันธ์ แพงมาก

Phrakhrusangkharak Akkapan Pangmak

วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Sisaket Buddhist College

E-mail: akkapan21@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดการสร้างสามัคคีในพระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษาบริบทชุมชนของหมู่บ้านปรีอคันตะวันออก และ 3) เพื่อวิเคราะห์แนวทางการสร้างสามัคคีโดยใช้หลักศีล 5 ของหมู่บ้านปรีอคันตะวันออก อำเภอบุซันท์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วยเอกสารและเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลโดยการวิจัยเอกสาร การวิจัยภาคสนาม การสัมภาษณ์เชิงลึก มีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 15 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า ศีล 5 คือสิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นปกติไม่ล่วงละเมิดผู้อื่นด้วยกายหรือด้วยวาจาเพื่อให้เกิดความปกติเรียบร้อยสงบสุขในสังคม ระวังความเดือดเนื้อร้อนใจทั้งตนเอง และผู้อื่น เป็นข้อฝึกข้อปฏิบัติเบื้องต้นในชีวิตประจำวัน บ้านปรีอคันตะวันออก อำเภอบุซันท์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้ดำเนินการพัฒนาชุมชนโดยให้ประชาชนในชุมชนตระหนักตามหลัก คำขวัญ วิสัยทัศน์ และพันธกิจของชุมชน นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนอนุรักษ์และรักษาซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มีอยู่ในชุมชน บ้านปรีอคันตะวันออกได้ให้ประชาชนในชุมชนประพฤติตนตามหลักศีล 5 ที่เน้นการพัฒนาชีวิตนำไปสู่การพัฒนาหมู่บ้านให้เกิดความสงบร่มเย็น ทั้งสิ่งแวดล้อมและอาชีพ และก่อให้เกิดความสามัคคีในชุมชน โดยเน้นย้ำให้ประชาชนในชุมชนมีความเห็นใจซึ่งกันและกัน เอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน ลดความเห็นแก่ตัว นึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้บ้านปรีอคันตะวันออก จึงเป็นหมู่บ้านต้นแบบที่สร้างสามัคคีของคนในชุมชนได้โดยใช้หลักศีล 5 ที่เป็นต้นแบบของชุมชนอื่นต่อไปได้

คำสำคัญ: ความสามัคคี, ศีล 5, หมู่บ้านปรีอคันตะวันออก

Abstract

The present research aimed to: 1) study the concept of harmony in Buddhism; 2) study the communal context in Moobaan Pruekhan-ta-wan-ock; 3) analyze the process in harmonious promotions conducted by the Five precepts within Moobaan Pruekhan-ta-wan-ock, Khukhan district, Sisaket province. The integrated research method complied by the documentary and qualitative assessment has been spelt out in this study. The documentary research, field research as well as the in-depth interview have been used for the data

collection. The fifteen representative samples have been chosen for this research. The findings of the study revealed that the five precepts remain the normality in society, abstaining the people from physical and verbal misconduct for keeping the peace in community, preventing the physical and mental sufferings from oneself and the others, and the five precepts have been the initial principles for practicing in daily life. The motto, vision and mission of the community have been done and realized by the people in order to developing the society in Mooban Pruekhan-ta-wan-ock, Khukhan district, Sisaket province. Moreover, the people in the community have been encouraged to conserve and preserve the traditions within Mooban Pruekhan-ta-wan-ock. In addition, the community have promoted the five precepts for the people based on the developing of life. The said processes have led to the advancement of the village, the peacefulness in environmental and professional mode as well as the harmony in the community. Meanwhile, the mutual sympathy, merciful, reducing of selfishness, realizing the public interest were undertaken by the people in the community. Thus, Mooban Pruekhan-ta-wan-ock are now the prototypical village that establishing the harmony in community based on the five precepts for the other villages.

Keywords: Harmony, five precepts, Mooban Pruekhan-ta-wan-ock.

1. บทนำ

ปัจจุบันเกิดมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่องทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศข้อมูลข่าวสารต่างๆ ถูกส่งผ่านจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดแนวคิดและพฤติกรรมที่มีการแข่งขันกันมากขึ้น โดยมุ่งเน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมมากขึ้น ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมก่อให้เกิดการเห็นแก่ตัวมากขึ้นขาดคุณธรรม ขาดจริยธรรม ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคมขึ้นมากมาย เมื่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เติบโตขึ้นเท่าใด อัตราการก่ออาชญากรรมก็ยิ่งมีแนวโน้มที่จะเพิ่มจำนวนมากขึ้นตามไปด้วย ปัญหาอาชญากรรมที่ปรากฏตามสื่อต่างๆ เช่น การปล้นฆ่า ชิงทรัพย์ข่มขืน กระทำชำเราเด็ก ฯลฯ สะท้อนให้เห็นความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม ขาดการศึกษา และอบรมทางด้านจิตใจที่ดีจึงก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมได้โดยง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเยาวชน ซึ่งเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อมีความอ่อนไหวสูง ขาดความสุ่มรอบคอบ การตัดสินใจขาดการไตร่ตรองที่ดี ขาดสติ การที่บุคคลไม่สามารถประพฤติปฏิบัติศีล ๕ ได้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา และกระทบต่อสังคมโดยรวมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องอยู่ร่วมกัน ปฏิเสธไม่ได้ที่จะต้องมีการกระทบกระทั่งกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เกิดกับเยาวชน การกระทำความผิดประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอขุนธิในปัจจุบัน นับเป็นปัญหาหนึ่งที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความผาสุกสงบของสังคมโดยรวม บ้านปรือคันตะวันออก เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่เคยประสบปัญหาการขาดการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 ทำให้เกิดปัญหาภายในชุมชน เช่น การขโมยสิ่งของ การทำร้ายร่างกาย การบิดเบือน และการแพร่หลายของสิ่งเสพติดหลายชนิด เป็นต้น กลายเป็นสังคมที่มีความสุขน้อย จนนำไปสู่ความขัดแย้ง ต่อมา จึงได้มีพลังของทุกภาคส่วนผนึกด้วย

การสร้างควมสามัคคีให้เกิดในชุมชนโดยใช้หลักศีล 5 ทางพระพุทธศาสนา จนได้รับรางวัลหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบระดับประเทศ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาแนวคิดการสร้างควมสามัคคีในพระพุทธศาสนา
- 2.2 เพื่อศึกษาบริบทชุมชนของหมู่บ้านปรือคันตะวันออก
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์แนวทางการสร้างควมสามัคคีโดยใช้หลักศีล 5 ของหมู่บ้าน ปรือคันตะวันออก อำเภออุซันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในอำเภออุซันธุ์ ได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก เนื่องจากการศึกษานี้เป็นการออกสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องจึงกำหนดผู้ให้ข้อมูล ดังต่อไปนี้พระสงฆ์ จำนวน 3 รูป, นักปราชญ์ชุมชน จำนวน 3 คน, ผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน, ข้าราชการผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน, ชาวบ้านผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการออกแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแล้วจึงนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักได้ตอบตามแบบสัมภาษณ์

1) แบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากพระสงฆ์ นักปราชญ์ชุมชน ผู้นำชุมชน ข้าราชการผู้เกี่ยวข้อง และชาวบ้านผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลในด้านกระบวนการสร้างควมสามัคคีโดยใช้หลักศีล 5 ของหมู่บ้านปรือคันตะวันออก อำเภออุซันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ

2) การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) สำหรับพระสงฆ์ นักปราชญ์ชุมชน ผู้นำชุมชน ข้าราชการผู้เกี่ยวข้อง และชาวบ้านผู้เกี่ยวข้องเพื่อศึกษากระบวนการสร้างควมสามัคคีโดยใช้หลักศีล 5 ของหมู่บ้านปรือคันตะวันออก อำเภออุซันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ

4.3 การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอให้บัณฑิตศึกษาออกหนังสือไปยังผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อขอสัมภาษณ์ เมื่อได้รับการตอบรับแล้วจึงนัดวันเวลาเพื่อขอสัมภาษณ์ และผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการแยกแยะตามหมวด แล้วสังเคราะห์ข้อมูล เสร็จแล้วจึงนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์

4.5 การเขียนรายงานวิจัย เมื่อทำการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงนำมาเขียนเป็นรายงานวิจัยและสรุปรายงานวิจัย

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 แนวคิดการสร้างควมสามัคคีในพระพุทธศาสนา

ควมสามัคคีจัดเป็นหลักธรรมหรือหลักปฏิบัติสากลของสังคมมนุษย์ทั่วโลกเพราะหากชนชาติใดมีความสามัคคีกัน ปัญหาต่างๆ ความขัดแย้ง ความเสื่อมโทรมด้านต่างๆ ในสังคมนั้นๆ ก็ย่อมจะมีน้อยหรือไม่มีเลย ทั้งนี้เพราะการแสดงออกซึ่งการร่วมแรงร่วมใจกัน เพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จ จุลล่งอย่างมีประสิทธิภาพ ควมสามัคคีต้องอาศัยควมอดทน เสียสละควมเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และตระหนักในปัญหาร่วมกัน ทั้งนี้จะต้องมีการทำงานร่วมกันบ่อยๆ จะเห็นผลดีของการร่วมมือมากกว่าการแยกทำอะไรอยู่เพียงลำพัง ควม

สามัคคีจะก่อให้เกิดความรักใคร่กลมเกลียวกัน และสามารถปฏิบัติงานทุกอย่างได้สำเร็จ ฉะนั้นการมีความเข้าใจถึงความหมาย ลักษณะ และประเภทของความสามัคคีนั้น จึงนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งของสังคมมนุษย์ในปัจจุบันที่ประสบกับสภาวะปัญหาต่างๆ ทั้งดีและไม่ดี เมื่อมีความเข้าใจในคำสอนเรื่องสามัคคีธรรมเป็นอย่างดีและถูกต้องแล้ว การพัฒนาสังคม ประเทศชาติไปสู่ความเจริญ ความสงบร่มเย็นก็เป็นเรื่องที่ทำได้ง่ายและเกิดผลของการพัฒนาได้อย่างดี ดังนั้นพึงทำความเข้าใจถึงความหมาย ลักษณะ องค์ประกอบ และจุดมุ่งหมายของความสำคัญของสามัคคีธรรม ดังนี้

5.3 คีล 5 ในพระพุทธศาสนา

1) ความหมายของ คำว่า คีล (Morality)

“คีล” (Morality) ตามความหมายในพระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย มหานิเทศ “คีล” หมายถึง การปฏิบัติของภิกษุที่มีความสำรวมในโอวาทปาฏิโมกข์ ถึงพร้อมด้วยอาจารย์ และโคจรเห็นภัยในโทษทั้งหลาย แม้มีประมาณเล็กน้อยสมาทานอยู่ในสิกขาบททั้งหลาย ความสำรวม ความระวัง ความไม่ก้าวล่วง ในสิกขาบททั้งหลาย ซึ่งหมายถึงการสำรวมกาย วาจา ใจ (ขุ.มหา. (ไทย) 21/197/574) และในพระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย มหานิเทศ พระสารีบุตรก็ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า คีลเป็นที่ตั้ง เป็นเบื้องต้น เป็นเครื่องประพฤติ ความสำรวม เป็นความระวัง เป็นปากเป็นประธาน แห่งความถึงพร้อมแห่งกุศลธรรมทั้งหลาย นี้เรียกว่า อธิศีลสิกขา (ขุ.มหา. (ไทย) 21/52/181)

2) องค์ประกอบของคีล 5

มนุษย์ทุกคนในโลกล้วนแต่ต้องการความสุข ไม่ต้องการความทุกข์ คือ รักสุขเกลียดทุกข์ด้วยกันทั้งนั้น แต่การดำเนินชีวิตไปสู่เป้าหมายที่ต้องการนั้น คนทั้งหลายมีวิธีการดำเนินชีวิต ไปตามแนวหรือวิถีทางที่ตนคิดเห็นว่าคุณต้อง บางคนดำเนินชีวิตด้วยการเบียดเบียนตน คือ การทำตนให้ลำบากเดือดร้อนด้วยการกระทำของตน เช่น การดื่มน้ำเมาและเสพสิ่งเสพติด ให้โทษ เป็นต้น บางคนดำเนินชีวิตคนอื่นหรือสัตว์อื่นให้เดือดร้อน ลำบากเช่น ลักขโมย ฉ้อโกง ปล้นเขาเลี้ยงชีพ เป็นต้น หรือหากินด้วยการเบียดเบียนคนอื่น สัตว์อื่น บางคนดำเนินชีวิตด้วยการเบียดเบียนทั้งตนเอง และผู้อื่น การดำเนินชีวิตประเภทนี้ ทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นการดำเนินชีวิตที่ไม่ประเสริฐ เพราะเป็นการกระทำตน และสังคมส่วนรวมให้เดือดร้อน ส่วนการดำเนินชีวิตด้วยการไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น โดยดำเนินชีวิตไปตามหลักศีลธรรมที่พระพุทธองค์ทรงตรัสสอนไว้ ชื่อว่าการดำเนินชีวิตที่ประเสริฐเพราะเป็นไปเพื่อทำตนเอง และสังคมให้สงบสุข (พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตรฐิตวณฺโณ), 2538 : 17) ดังนั้น ในการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาก็คือ การยึดหลักของมนุษย์ธรรมให้มั่นคง คือ คีล 5 หรือ เรียกว่า เบญจคีล หมายถึง เจตนา หรือความตั้งใจงดเว้นจากความชั่วทางกาย วาจา เรียกกันโดยทั่วไปว่า คีล 5 เรียกตามบทบัญญัติว่า “สิกขาบท 5” (ไสว มาลาทอง, ม.ป.พ.: 119) ซึ่งมีองค์ประกอบของคีล 5 ประการ คือ 1) ปาณาติบาต เว้นจากการฆ่าสัตว์ (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2535: 53) 2) อทินนาทาน เว้นจากการลักทรัพย์ 3) กามเมสุมิฉฉาจารา เว้นจากการประพฤติผิดในกาม 4) มุสาวาทา เว้นจากการพูดเท็จ 5) สุราเมรัย เว้นจากการดื่มน้ำเมา (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546: 772)

คีล 5 คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นปกติ ชองดเว้นจากบาปทั้งหลายทั้งปวง สำรวม อดทนอดกลั้น ต่อโลกะ โทสะ โมหะ ไม่ล่วงละเมิดผู้อื่นด้วยกาย หรือด้วยวาจา เพื่อให้เกิดความปกติ เรียกร้อย สงบสุขในสังคม ระงับความเดือดร้อนใจทั้งตนเองและผู้อื่น เป็นข้อฝึกข้อปฏิบัติเบื้องต้นในชีวิตประจำวันสำหรับฆราวาสเพื่อควบคุมความประพฤติทางกาย วาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม สงบ และเป็นฐานปฏิบัติธรรมในขั้นสูงต่อไป

5.3 แนวทางการสร้างความสามัคคีโดยใช้หลักศีล 5 ของหมู่บ้านปรือคันตะวันออก อำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ

ชาวบ้านปรือคันตะวันออก อำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ ได้ปฏิบัติตามหลักของศีล 5 ตามหลักพระพุทธศาสนานั้นทำให้มีการทำตามกฎระเบียบ กติกา กฎหมาย วัฒนธรรมประเพณีอย่างเข้มแข็งมากขึ้น ผลของการปฏิบัติก่อให้เกิดสันติสุขในสังคม ทำให้บุคคลมีความเป็นปกติทางด้านกายและวาจาเป็นการขัดเกลา กิเลสให้เบาบางและให้มีมนุษยธรรมเมื่อประพฤติปฏิบัติจะเป็นเหตุให้ผู้ปฏิบัติเจริญก้าวหน้า ปลอดภัย ปลอดภัย เพิ่มพูนความดีงามแก่ผู้ประพฤติปฏิบัติตาม ในส่วนการขับเคลื่อนการสร้างความสามัคคีตามหลักของศีล 5 นั้น พระสงฆ์ร่วมกับผู้นำหมู่บ้าน ส่วนราชการ ให้ความรู้และเป็นแบบอย่างในการประพฤติตน เผยแพร่ไปในระดับครอบครัว ชุมชน โรงเรียน ส่วนราชการ และระดับวัด ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมสำคัญในการขับเคลื่อนให้ดำเนินไปอย่างเต็มที่ โดยมีรูปแบบการสร้างความสามัคคีตามหลักของศีล 2 ประการคือ การไม่ล่วงละเมิดกติกาของสังคม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม

บ้านปรือคันตะวันออก อำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ มีแนวทางการสร้างความสามัคคีด้วยหลักศีล 5 ดังนี้ 1) มีจิตสำนึกในการไม่เบียดเบียนทำร้ายกันและกัน ไม่ลักขโมย ยึดมั่นในคู่ครอง พุดจริง มีสติปัญญาในการดำเนินชีวิต และได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคม ถิ่นกำเนิดของตนเอง ด้วยการสร้างความรักความสามัคคี ความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข 2) มีความรักความเข้าใจ เคารพในความคิดเห็นของกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อ เป็นสังคมเครือญาติ และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 3) มองเห็นคุณค่าและประโยชน์ในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข 4) มีความตระหนักรักปกป้อง เชิดชูสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศชาติมีความมั่นคงยั่งยืน

6. อภิปรายผล

ในการศึกษาการสร้างความสามัคคีโดยใช้หลักศีล 5 ของหมู่บ้านปรือคันตะวันออก อำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยว่าผลของการสร้างความสามัคคีโดยใช้หลักศีล 5 ของชุมชนบ้านปรือคันตะวันออก อำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยอาศัยเครื่องมือและอุปกรณ์ที่หลากหลาย เช่น บุคคลที่เกี่ยวข้อง เอกสาร อุปกรณ์ แบบสัมภาษณ์ เป็นต้น เพื่อนำเอาองค์ความรู้ใหม่เข้ามาปรับปรุงรูปแบบและวิธีการสร้างความสามัคคีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของสังคมพอสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามหลักของศีล 5 เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการสร้างความสามัคคีของหมู่คณะซึ่งเป็นการแสดงออกซึ่งการร่วมแรงร่วมใจกันเพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ ความสามัคคีต้องอาศัยความอดทน เสียสละความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และตระหนักในปัญหาร่วมกัน ทั้งนี้จะต้องมีการทำงานร่วมกันบ่อยๆ จนเป็นผลดีของการร่วมมือมากกว่าการแยกทำอะไรอยู่เพียงคนเดียว ความสามัคคีจะก่อให้เกิดความรักใคร่กลมเกลียวกันและก็สามารถปฏิบัติงานทุกอย่างได้สำเร็จ การร่วมมือร่วมใจกันในการทำงานเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในหมู่คณะ มีความพร้อมในด้านของการกระทำ ความคิด รู้ดี รู้ชั่วในสิ่งต่างๆ โดยมีการแบ่งภาระหน้าที่ตามความรับผิดชอบ เกิดความสามัคคีปรองดองกันฉันทัพันธ์ ทำให้สังคมเกิดความเจริญรุ่งเรืองในด้านต่างๆ

2. หลักธรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคีตามแนวทางพระพุทธศาสนาเถรวาท จากการศึกษาพบว่า หลักธรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคีประกอบด้วย หลักสังคหวัตถุ 4 ประการ ได้แก่การให้ปัน การ

เอื้อเพื่อแผ้วถางสิ่งของของตนแก่บุคคลอื่น การมีวาจาเป็นที่รัก การประพฤติตนเป็นประโยชน์ ความมีตนเสมอต้นเสมอปลาย เพื่อเป็นประโยชน์ในการเกื้อกูลกันของบุคคลในสังคมหลักสาราณียธรรม 6 ประการ อันได้แก่ จะต้องมีความเมตตา ใจดี มีเมตตาจิตกรรม มีเมตตาจิตกรรม มีเมตตาตามโนกรรม การรู้จักแบ่งปันเฉลี่ยแจกจ่าย ต้องมีศีล และจะต้องมีความเห็นที่ตรงเสมอเหมือนกับผู้อื่น โดยสะท้อนให้เห็นถึงความรักใคร่ ความระลึกรู้ถึงกันด้วยหลักอปริหานิยธรรมทั้ง 7 ประการ ดังนั้น ความสามัคคีจึงเป็นเครื่องบ่งบอกได้ว่า เมื่อสังคมมีความสามัคคี ความเลื่อม ความวุ่นวายต่างๆ ในทางสังคมก็ไม่เกิดขึ้นอย่างแน่นอน เป็นความสัมพันธ์กันของบุคคลที่กระทำด้วยคุณธรรม ก่อให้เกิดผล คือ สันติสุขในการอยู่ร่วมกัน เคารพเกื้อกูลกัน สร้างความไพบูรณ์แก่สังคม อำนาจความสะอาดแก่กัน ทำให้เกิดความสามัคคี และสันติภาพร่วมกัน

3. หมู่บ้านปรือคันตะวันออกนั้น ชาวบ้านต่างได้ปฏิบัติหลักคำสอนและหลักปฏิบัติในระดับศีล 5 เป็นระบบควบคุมชีวิตด้านนอกเกี่ยวกับการแสดงออกทางกายและวาจา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของชุมชน การจัดสภาพความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมให้เรียบร้อยและเกื้อกูลแก่การดำรงอยู่ด้วยดีของชุมชนนั้น และแก่ความผาสุกแห่งสมาชิกทั้งปวงของชุมชนอันจะเอื้ออำนวยให้ทุกคนสามารถบำเพ็ญกิจกรรมที่ตรงใจยิ่งขึ้น เพื่อบรรลุจุดหมายสูงสุดของชีวิตตามความตกลงนับถือของพวกตน หรือเพื่อเข้าถึงประโยชน์และความดีงามสูงสุดตามอุดมการณ์ของชุมชนนั้น ตลอดจนเกื้อกูลแก่การที่ชุมชนนั้นจะเผยแพร่อุดมการณ์ กิจการและประโยชน์สุข ความดีงามของตนให้เผยแพร่ขยายกว้างออกไป ดังนั้น หลักคำสอนเรื่องศีล 5 ในพระพุทธศาสนาจึงสอนให้มนุษย์มีความสามัคคีและมีความเพียรพยายามในการรักษาศีลและมีความพยายามในการทำความดีและหมั่นชำระจิตใจให้บริสุทธิ์อยู่เสมอในการที่จะละความชั่ว ส่วนการรักษาศีลมีอานิสงส์ในการรักษาศีลทั้งต่อตนเองและสังคมโดยรวมนั้นส่งผลดีให้เกิดความเป็นอยู่ที่สงบเรียบร้อยมีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต ฉะนั้น ความสามัคคีจึงเป็นรากฐานในการดำเนินแก้ไขปัญหาความแตกแยก ความขัดแย้งและความรุนแรงในสังคมไทยในยุคปัจจุบันได้อย่างดีเยี่ยม

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) ในแง่ของการศึกษา ควรจัดให้มีการจัดกิจกรรมในด้านความสามัคคีในโรงเรียน โดยเริ่มตั้งแต่ชั้นอนุบาลเป็นต้นไป ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนให้เรียนรู้เกี่ยวกับความสามัคคีให้มากขึ้น อีกทั้งการบูรณาการให้รู้ถึงวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณีวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น และให้มีประสบการณ์ในเรื่องความสามัคคีและเอื้ออาทร

2) ควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านงบประมาณและวิทยาการความรู้ต่าง ๆ อันเป็นสาระที่สามารถนำความสามัคคีและเอื้ออาทรไปใช้ในชีวิตได้จริง และเป็นประโยชน์ต่อตัวเอง ต่อสังคม และต่อโลก

3) ควรเน้นให้ประชาชนชาวไทยได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดความสามัคคีและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันระหว่างคนไทยผู้นับถือพระพุทธศาสนาและผู้นับถือศาสนาอื่น มีศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม เป็นต้น เช่น กิจกรรมเชิงวัฒนธรรม กิจกรรมเชิงท่องเที่ยวอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

4) ควรปลูกฝังให้เยาวชนทุกเพศวัยในทุกระดับให้เกิดความสามัคคีและเอื้ออาทรต่อกัน โดยจัดกิจกรรมร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อสร้างเสริมความสามัคคี

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องการแก้ปัญหาการแตกความสามัคคีตามหลักพระพุทธศาสนา
เถรวาท
2. ควรศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องการสร้างความสมานฉันท์ตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทใน
สังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

- พระเทพวิสุทธิกวี. (พิจิตร ชุตินฺธโร). (2538). *การพัฒนาจิต*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สภาการศึกษา มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พุทธธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2535. *มงคลตถทีปนี แปล เล่ม 2*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ไสว มาลาทอง. (2542). *การศึกษาจริยธรรม สำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา นักบริหาร นักปกครองและประชาชนผู้สนใจทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.